

Lausunto

13.09.2023

Asia: VN/8452/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi alusliikennepalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo.lvm@ gov.fi

Lausuntopyyntö VN/8452/2021 13.7.2023

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi alusliikennepalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää sidosryhmiä lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi alusliikennepalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi alusliikennepalvelulakia siten, että se vastaisi kansainvälistä sääntelykehitystä. Samalla muutettaisiin alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain 11 a §:ää sekä päivitettäisiin alusliikennepalvelusta annettua valtioneuvoston asetusta vastaamaan alusliikennepalvelulakiin ehdotettavia muutoksia.

Esitys

Muutosesityksen tavoitteena on toteuttaa alusliikennepalvelulainsäädäntöön SOLAS-yleissopimuksen päätöslauselmamuutoksen aiheuttamat muutostarpeet ja päivittää lainsäädäntö vastaamaan kansainvälistä sääntelykehitystä. Muutokset koskevat muun muassa

alusliikennepalvelun koulutus- ja pätevyysvaatimuksia, VTS-viranomaisen käsitteen korvaamista VTS-palveluntarjoajan käsitteellä, VTS-tehtävän käsitteestä luopumista sekä alusliikennepalvelun järjestämistä koskevien yksityiskohtaisten ohjeiden korvaamista tavoitteellisilla ohjeilla.

Lisäksi tavoitteena on panna täytäntöön EMSW-asetuksen vaatimat kansalliset säädösmuutokset ja tehdä tarpeelliset muutokset lainsäädäntöön, jotta Liikenne- ja viestintäviraston Portnet-järjestelmä voidaan korvata uudella merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä.

Samalla muutettaisiin alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain 11 a §:ää sekä päivitettäisiin alusliikennepalvelusta annettua valtioneuvoston asetusta vastaamaan alusliikennepalvelulakiin ehdotettavia muutoksia.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös alusliikennepalvelulaissa säädetty virhemaksu.

Yleistä

SKAL katsoo, että lakiesitys vaikuttaa etupäässä meriliikenteeseen, mutta esityksellä on toki vaikutuksia koko logistisen järjestelmämme toimivuuteen ml. maaliikenne. Maakuljetusten kannalta suurin vaikutus on Portnet-järjestelmän korvautuminen uudella järjestelmällä. Sillä on vaikutusta myös maakuljetusten tiedonsaantiin.

Esityksen vaikutus Portnet-järjestelmään

Tällä hetkellä merenkulun tiedonhallintajärjestelmänä toimii Portnet-järjestelmä, joka on alun perin rakennettu yhteistyössä Merenkululaitoksen, Tullin ja Suomen satamien kanssa satamien liikennetietojen keräämiseksi tilastointia, satamalaskutusta ja merenkulkumaksujen kantoa varten. Portnet-järjestelmän rakentamista varten perustettiin vuonna 1998 Portnet-yhteisö, joka vastasi Portnet-järjestelmän kehittämisestä aina vuoteen 2007 asti. Vuodesta 2019 alkaen Portnet-järjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta on vastannut yksinomaan Liikenne- ja viestintävirasto.

Tavoitteena on Portnet-järjestelmän kehittämisessä ollut, että saadaan "yhden-ikkunan"-periaatteella kerättyä Suomen satamille, Tullille ja merenkulun valvontaviranomaisille kaikki tarvittavat ilmoitustiedot ja välittää ne edelleen EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesti Euroopan meriturvallisuusviraston ylläpitämään SafeSeaNet-järjestelmään. Portnet-järjestelmällä kerätään siis kaikki EU-lainsäädännön mukaiset alusilmoitustiedot meriliikenteessä kuten alusjäte, -turvatoimi, -vaarallisen lastin ja lastimanifestin ilmoitukset sekä kansainvälisten sopimusten mukaiset luettelot aluksen varastoista, miehistöstä ja matkustajista sekä meriterveysilmoituksista.

Portnet-järjestelmän keskeisimpiä käyttäjiä ovat laivameklarit, varustamot, huolitsijat, satamat, tulli ja merenkulun valvontaviranomaiset. Portnet-järjestelmän teknisestä ylläpidosta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto ja Suomen tulli ilmoitustietojen valvonnasta ja seurannasta.

EMSW-asetuksen osalta muutoksilla pannaan täytäntöön asetuksen vaatimat kansalliset säädösmuutokset ja tehdään tarpeelliset muutokset lainsäädäntöön, jotta Liikenne- ja viestintäviraston Portnet-järjestelmä voidaan korvata uudella merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä. EMSW-asetuksen mukaisen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän soveltamisalue on laajempi kuin nykyisen ilmoitusmuodollisuusdirektiivin. Tämän vuoksi mukaan tulee ilmoituksia, joita Liikenne- ja viestintäviraston nykyinen tiedonhallintajärjestelmä ei käsittele, suurimpana ryhmänä Tullille annettavat ilmoitukset. Asetuksen myötä merenkulun tiedonhallintajärjestelmän tiedonvaihdon piiriin tulee mukaan myös matkustajien rekisteröintiä koskevat ilmoitukset meripelastusta varten sekä meriliikenteessä saapuvia tai poistuvia tavaroita koskevat tullille esitettävät ilmoitukset, jotka voidaan toimittaa joko Tullin järjestelmään tai vaihtoehtoisesti merenkulun tiedonhallintajärjestelmään.

Esityksen vaikutukset maakuljetusten kannalta

Suoraan maakuljetuksiin Portnet-järjestelmästä ei ole yleensä saatu tietoa ajoneuvoista, perävaunuista tai konteista, vaan se saadaan varustamojen ja huolitsijoiden kautta. Maakuljetusyritys voi tietysti itse olla myös huolitsija. Nykyinen Portnet järjestelmä on ollut hyvin toimiva. Meriliikenteen ilmoituspalvelu NEMO tulee korvaamaan satamien käytössä nykyisin olevan Portnet-palvelun vuonna 2025. Tavoitteena on rakentaa merenkulun tiedonhallintajärjestelmä NEMO:sta alusta, joka mahdollistaa lakisääteisten osioiden lisäksi eri satamatoimijoille palvelun kehittämisen eteenpäin omien tarpeiden mukaisesti.

SKALilla ei ole itse hallituksen esitykseen kommentoitavaa. SKALille on tärkeintä, että tuleva NEMO toimii vähintään yhtä hyvin ja välittää vähintään yhtä paljon tietoja tulee olemaan vähintään yhtä hyvä kuin Portnet-järjestelmä. Kaikki, millä voidaan parantaa lastiyksiköiden saapumistietoja maakuljetusten kannalta, on kannatettavaa.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala

Pekka Aaltonen

toimitusjohtaja

logistiikkajohtaja

Herrala Ari
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry